

Maribor in cena življenja

Poglejmo, kam nas je pripeljalo 30-letno verjetje o zablodah lastne zgodovine. Kam nas je pripeljalo domala rasistično zavračanje balkanske "bizantinske mentalitete" in povečevanje velikega severozahodnega brata? KAM NAS JE PRIPELJALO NOVO ENOUMJE?

PETER SIMONIČ

Ko se tisti, ki smo bili rojeni pred slovensko "osamosvojitvijo", sprehodimo skozi Maribor, lahko zgroženi ugotovimo, da sta se naš kompas in zanimanje v vseh pogledih usmerila proti globalnemu severu, natančneje proti "najpomembnejšemu trgovinskemu partnerju" - Nemčiji. V središču mesta ni več prodajaln z robo, ki bi jo sami proizvedli, najdemo pa trgovine, kot so (Inter)Spar, DM, Hofer ipd., na njegovem obrobju pa Bauhaus, Baumax, Lidl ipd. Na izdelkih, ki jih prodajajo, se niti ne trudijo več s slovenskimi prevodi ... Zlatorog je zdaj Henkel, Elektrokovina je bila vmes Siemens itd. Banka Sparkasse je prebivalstvu prva ponudila "ugodne" hipotekarne kredite. Seznam gospodarske germanizacije mesta (in države) je neskončen. Je torej zgodba o uspehu to, da kupujemo nemško robo z nemškimi krediti? Vse, kar smo imeli, smo položili na oltar kapitalistične Evrope - in celo v religioznih templjih so vernike spodbujali k temu. Potrpežljivo smo nosili na oltar tiste Evrope, ki je svojo superiornost več sto let izgrajevala s kolonializmom in vojnami. Mi pa smo hoteli v 20 letih nadomestiti svoj "civilizacijski zaostanek" ter postati vzhodna prestolnica nove evropske švice. Pravljice, ki jih je bilo ob koncu zgodovine tako lepo poslušati. Slepo verjetje bogatemu in moralno sprijenemu, ki manipulira z sonarodnjaki, zato nikakor ne smemo enačiti kulture naroda z interesi njegovih kapitalskih elit.

Glede na rezultate slovenske in mariborske politično-ekonomske tranzicije, je postalo nemogo-

če verjeti tistim, ki se kitijo s svojo nacionalno samozavestjo in zaslugami za osamosvojitve, saj so nas prav oni pripeljali na temno stran meseca. Tako "levi" kot "desni" so pristali na igro svetovne privatizacije in opuščanja temeljnih vzvodov kolektivne (urbane) suverenosti. Zavedamo se, da se je svet po drugi svetovni vojni politično-ekonomsko preoblikoval (zgodovina je živa), in da malemu narodu ter provincialnemu mestu težko preostane kaj drugega, kot da se "strukturno prilagodi". Do kod? Ko pogledamo na družbene procese v zadnjih 20 letih, smo lahko samo šokirani nad nezainteresirano stjo za dolgoročno načrtovanje v občje dobro, nad sprenevedanjem, nad naivnostjo, ponižnostjo, koristoljubjem in hkrati neznanjem tistih, ki so nas vodili, se "v našem imenu pogajali". Pa ne gre samo za prihodnost.

Kot Mehičani na drugi strani oceana

Bitka za zgodovino, ki smo ji bili priča v zadnjih 20 letih, je za Maribor dvakrat porazna. Prvič, spor med domobranci in partizani nima nobene zveze z zgodovinsko izkušnjo Štajerske. Lahko rečemo, da so centralistične stranke in mediji uspešno nacionalizirali politične probleme Dolenjske in ljubljanske pokrajine, da so nas posiljevali s povsem nepomembnimi temami za realne življenjske pogoje mladih generacij v našem mestu. Drugič, predstavniki socialistične buržoazije in denacionalizacijski misijonarji so pred našimi očmi uničevali in razprodajali naše premoženje, medtem ko smo se mi šli igrice ravbarji in žandarji in uživali v tem, da lahko na glas zavzame-

mo ideološko stališče. Ko smo se občasno le prebudili iz te more, so pravni strokovnjaki znova pokazali na zgodovinske krivice, ki jih je treba popraviti, kakor da sta zasebna lastnina in kapital rezultat humanitarnih intervencij in nista od začetkov civilizacije povezana z zakonskimi manipulacijami za ohranitev družbenih privilegijev, s posojilnim in obrestnim izčrpanjem, vojaškim in policijskim nasiljem. Skratka prepričali so nas, da je bila kolektivizacija po drugi svetovni vojni krivična zabloda, da je individualna požrešnost pravo gibalno zgodovine ..., in nas v dveh desetletjih pripeljali v situacijo, ko vsi otroci v šoli nimajo več malice, ko morajo meščani kot Mehičani na drugi strani oceana prodajati svoje delo v "razvitejši" severni državi, ko večina meščanov ne zmore več niti najkrajšega oddiha, ko ne zmoremo več vzdrževati temeljnih družbenih sistemov (zdravstvo, šolstvo, sociala, kultura), ko nimamo osnovnih investicijskih sredstev in proračunska poraba na individualni in mestni ravni redno presega naše dohodke. Medtem nam promotorji napredka mahajo z "nevturalnimi" ekonomskimi kazalci, kot so bruto domači proizvod, tuje investicije ipd., in nas prepričujejo, da bo bolje, ker so nam prodali še edino štajersko sistemsko banko in pred tem razlastnili **male delničarje** ipd. Pri šahu je najlažje žrtvovati kmeta, v našem primeru štajerski lumpenproletariat, kraljevska politika v svetovljanski Ljubljani je to počela med razgradnjo industrije v devetdesetih letih in to počne zdaj, ko poskušamo z bedno prodajo NKBM "uravnovežiti državni proračun".

Korak nazaj

Mnogi od družbenih razvojnikov in ekspertov so se šolali na naših javnih ekonomskih in pravnih fakultetah, torej ponavljajo, kar so jih naučili cenjeni profesorji - da recimo nacionalni in lokalni interesi obstajata le skozi neusmiljeno bitko slehernika s slehernikom; ker so bili "uspešni", se zdaj z dvignjeno glavo sprehajajo po mestu in se zanašajo na zakonsko nedotakljivi-

Page: 25

Reach: 40000

Country: SLOVENIA

Size: 1703 cm2

2 / 3

vost svoje lastnine na mestnem obrobju ali v preurejenih meščanskih vilah, tudi na bančnih računih v tujini - lastnine, ki so jo pogosto ustvarili s sebičnimi poslovnimi potezami in botrskimi (političnimi, investicijskimi) navezavami doma in v tujini.

Sprejeti drugačne pogled na svet in različne interese je eno, v to smo pristali s tako imenovano demokratizacijo. Ali smo mislili na starogrško demokracijo, kjer je ta pravica pripadala le plemstvu, zemljiškim veleposestnikom? Totalna podreitev manipulacijam in tržnemu fundamentalizmu iz vrst profiterjev tranzicije ter njihovih strokovnjakov za oglaševanje in komuniciranje z javnostmi (ki naj norosti zaokrožijo v blago in motivacijsko zveneče pripovedi) je nesprejemljiva in naivna. Ali ni permanentno in strukturno nasilno to, da nas prepričujejo o družbenem napredku in nujnosti trenutne politike, ko pa je vendarle očitno, da smo v kolektivnem smislu naredili korak nazaj. Berite zgodovine družbenih gibanj v Aziji, Južni Ameriki in Afriki, pa boste takoj vedeli, kam spadamo v Mariboru. V srečno družino nacionalne skupnosti ali protestantskega severa gotovo ne.

Kako daleč so šle stvari v tem novem kolonializmu, nas mora prepričati lastninsko mrcvarjenje slovenskih medijskih hiš, ki so oblikovale in še oblikujejo naš pogled na svet. Med njimi je tudi Večer, časopis z bogato zgodovino, ustanovljen takoj po drugi svetovni vojni, njegovi zaposleni so po osamosvojitvi najprej postali **mali delničarji**, pozneje pa je večkrat menjal lastnike, pri čemer je ob raznih politično-ekonomskih preigravanjih marsikdaj prevladal vtis, da je interes javnosti, v imenu katerega je bil ustanovljen, drugotnega pomena. Potem ko je propadel poskus novinarjev, naveličanih

izigravanja, za notranji odkup in združno soupravljanje, je ljubljanski lastnik časopis na koncu znova prodal zasebnima lastnikoma - za smešno nizko ceno. Je to ekonomsko upravičeno? Je, če ekonomijo razumemo kot ideološko in politično znanost, ne pa "nevtralno" matematično in tehnicistično vedo.

Ne gre ne za Kanglerja ne za Fištravca

Ob vsem tem nas ne more čuditi, da se mnogi predstavniki mlajše generacije v Mariboru zanašajo le še na lastno pamet in vidijo rešitev v lokalnem povezovanju in da njihova zaveza lokalni skupnosti pogosto dobiva socialistični značaj. Stari jim praviloma ne morejo ničesar več dati, stari so preveč zai-grali, stari so pogojno preskrbljeni z dediščino socializma. S tem se na ravni družbenega organiziranja vračamo v čas 19. stoletja, ko so mladoslovenci vseh barv ustanavljali zadruge, da bi se skupaj zoperstavili ekstremnemu liberalizmu, ko sta delavsko in kmečko vprašanje postajala sestavini enega političnega horizonta. Mladi se hodijo o zadrugištvu učiti v Avstriji in Švico, v dežele, v katerih so v sedemdesetih letih 20. stoletja kopirali jugoslovanske modele dogovorne ekonomije. Sami smo vse dobro iz preteklega sistema samovoljno uničili, ker smo očitno pre-pametni celo sami zase, ker smo se sramovali svojih dedov. Ob vsem tem nas tudi ne more čuditi, da se je konformizem ponižanih in razlastninjenih najprej izpel prav v našem mestu ter pognal ljudi na ulice v tako imenovano mariborsko vstajo; ker je pač težko verjeti, da smo vsi v istem čolnu, saj v resnici peščica voljnih s palube opazuje čudovit sončni vzhod, medtem ko je večina v podpalubju zakletih v vlago in temo, ne da bi vedeli, kje je pravzaprav cilj potovanja. Ne gre za Kanglerja niti za Fištravca, gre za celoten način razmišljanja o tem, kaj pomeni biti

človek.

Bodi tiho, tako kot mi

Po tem pisanju me bo gotovo kdo na ulici gledal postrani, češ, glej ga radikalca, revolucionarja, še žal ti bo, da nosiš glavo na prodaj. Bodi tiho tako kot mi, pridni bodo zveličani. Toda verjamem v tostransko življenje in to mesto je moj dom, to mesto me je naučilo ljubiti, to mesto mi je nekoč dalo štipendijo, da sem sploh lahko doštudiral. V tem mestu zdaj vidim stisko, strah, vse pogosteje pa tudi vdanost v oči najboljših prijateljev. Ni šans, da vse skupaj pozabim, mižim pred zavestnimi in neukimi neumnostmi sodobnega časa, da se poklonim vodeno-glavcem, in da svojo osebno korist razglasim za najvišje merilo življenjskega smisla. Kaj je v tem radikalnega?

Ne idealiziram polpretekega socializma, saj je ta proizvedel bolj enake med enakimi in prav ti so pri koritu hitro menjali svojo himno in ostale pustili brez iluzij. Tudi socializem je bil aroganten do narave. Vendar ali smemo zagovorništvo kolektivnega interesa že vnaprej diskvalificirati kot socialistično grožnjo? Smemo prav vse, kar so pogruntali naši očetje, vreči v nič? Ne, demokracija je smiselna le, če ceni predhodnike in služi uveljavljanju različnih interesov za izboljšanje prihodnjega življenja večine. •

V tem mestu zdaj vidim stisko, strah, vse pogosteje pa tudi vdanost v oči najboljših prijateljev

Page: 25

Reach: 40000

Country: SLOVENIA

Size: 1703 cm2

3 / 3

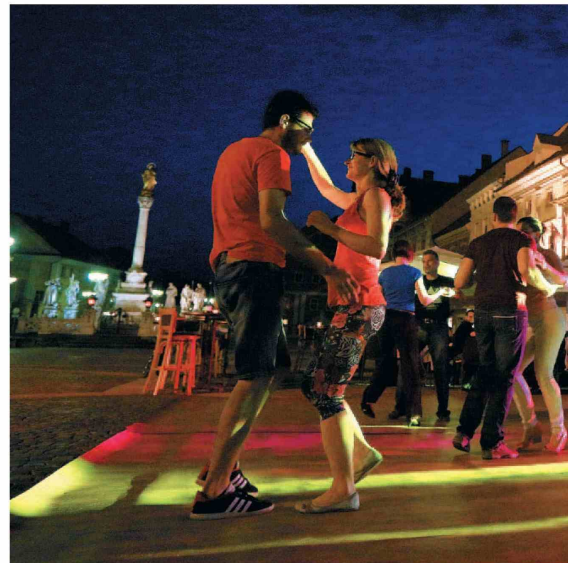
(Igor Napast)

(Janko Rath)

(Andrej Petelinšek)

(Marko Vanovšek)

(Igor Napast)

(Andrej Petelinšek)

Naročnik: VSE SLOVENSKO ZDRUŽENJE MALIH DELNICAŘEV
Objave so namenjene interni uporabi v sklopu z oddelki ZASP in se brez soglasja imetnika pravice ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!
Kliping d.o.o.